

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino
vred in v Mariboru
s pošiljanjem na dom
za celo leto K 4.—
za pol leta „ 2.—
za četrt leta „ 1.—

Naročnina se pošilja
upravnštvu v tiskarni
sv. Cirila, koroške
ulice hšt. 5. List se
pošilja do odpovedi.

Deležniki katol. tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri gospodu Novak-u na velikem trgu po 10 h.

Rokopis se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat, po 15 h, dvakrat 25 h, trikrat 35 h.

Inserati se sprejemajo do ure polnočne.

Štev. 22.

V Mariboru, dne 29. maja 1902.

Tečaj XXXVI.

Pritožbe naših kmetov.

Govor g. državnega poslanca Fr. Robiča v državni zbornici dne 15. maja 1902.

Visoka zbornica! Predno začnem navajati nekatere posebne želje in potrebe svoje ožje domovine, dovolite mi, da na kratko naredim nekaj splošnih opazk. Najprej poudarjam, da nikakor ne menim, edino le poljedelstvo je v naši državi potrebno, da se nanj oziram. Priznavam, da je celo gospodarsko stanje v naši državi skrajno neugodno in da bo pač težko najti panoge gospodarskega življenja, ki bi se v sedanjem času ne nahajala v jako neugodnem položaju.

Brezdvomno pa je, da nikjer v gospodarskem življenju stiska ni tako velika kakor ravno pri poljedelstvu. (Pritrjevanje.) Na drugih gospodarskih poljih nahajajo se, kakor upamo, težave le začasno in so povzročene po splošnih gospodarskih neugodnostih v Evropi, a pri poljedelstvu opazujemo trajno bolezen, ki se ga je lotila že pred davnim časom, ki ga muči že desetletja.

Dokazujejo nam to že najjasneje in najboljše številke o prebivalstvu in stanovih, ki nam kažejo, da se je prebivalstvo v večjih mestih in obrtnijskih krajih vidoma pomnožilo, na deželi pa so številke redoma padale. (Pritrjevanje.)

Gotovo pa ni na korist državi, če prebivalstvo raste le v večjih mestih in obrtnijskih krajih; gotovo ni na korist državi, če prebivalstvo na deželi ne raste, ako celo pojema in nazaduje, gotovo pa je najmanj na korist državi, ako kmeti stan propada

in gine. (Pritrjevanje.) Ako torej zahtevamo od poljedelskega ministrstva ali sploh od države večjega ozira za poljedelstvo, če zahtevamo več pospeševanja in podpiranja za poljedelstvo, potem delamo ne samo na korist poljedelstva, ampak sploh na korist splošnega našega gospodarskega stanja.

Postavite poljedelstvo na trdno stališče, in tudi stanje rokodelcev in trgovcev se bo izboljšalo; kajti neugodno stanje teh stanov je v tesni zvezi s stiskami kmetijskega stanu.

Kdor sploh z jasnim očesom opazuje razmere na deželi, ne potrebuje števil, da spozna nadloge poljedelskega stanu in da se prepriča, da je tukaj treba nujno odpomoči.

C. kr. finančno ministrstvo je seveda drugega mnenja, kajti ono se pritožuje, da se mu dosedaj še ni posrečilo dohodke poljedelcev popolnoma spoznati in oceniti. Ako so v teh krogih takega mnenja, potem se ne smemo čuditi, ako včenjajoči uradniki kmetškemu ljudstvu in sploh poljedelskemu prebivalstvu na nezasišan način delajo sitnosti zavoljo osebne dohodnarine in to se godi v sedanjem času, ko kmet niti toliko ne pridela, kolikor ga je stalo delo, ko pogosta sprememba na posestvih kaže, kako neugodno stoji dandanes poljedelstvo, ko strašno narašča zadolženje, ko na tisoče kmetških ljudi zapušča domačo grudo ter išče v tujini kruha in zaslužka. (Čujte, čujte!)

Finančno ministrstvo naj vendar prijemata velike in največje dohodke, predvsem naj skrbno pazi na kapitaliste, kmeti stan, pri katerem sedaj ni nič iskati in najti, naj pa pusti v miru. (Tako je!)

Že splošni gospodarski položaj je torej slab in pri nas na Avstrijskem stoji posebno poljedelstvo na slabih nogah, a reči moram, da je v moji ožji domovini, na Štajerskem, vsled različnih težavnih razmer, ki jih v drugih deželah ne najdemo, v mnogih ozirih še prav posebno slabo.

Opozarjam le na dvomljivo srečo, da je našo deželo na vse strani prepregla južna železnica s svojimi visokimi voznimi cenami; opozarjam, da naše reke in naši potoki, ker niso uravnani, posebno na Štajerskem, leto za letom preplavijo in uničijo sicer najrodovitnejše doline. Pritožujem se in izrekam svoje obžalovanje, da se je v proračunu za izboljšanje neugodnih razmer pri poljedelstvu letos posebno mačehovsko oziralo na štajersko deželo.

V nekaterih delih Štajerske se je prebivalstvo kmetško prebivalstvo z živinorejo, v drugih delih dežele, predvsem na Srednjem in Spodnjem Štajerskem, so se poprijeli takozvanih «manjših sredstev», sadjarstva in perotništva. Toda tudi pri teh podjetjih preti ne samo nam Štajercem, ampak vsem Avstrijcem velika nevarnost zaradi varnostne carine, koja hoče uvesti Nemčija, kakor tudi zaradi varnostnega carinskega predloga Švice. (Mejklic.)

Po nemškem carinskem ceniku se je postavila carina ne samo na dosedaj carine proste predmete, ampak se bo tudi občutno zvišala skoro pri vseh drugih predmetih. Zraven pa se bo tudi po švicarskem carinskem ceniku precej zvišala carina za živino in meso, a tudi za druga živila je poskrbljeno

Listek.

Slovinci na Vestfalskem.

Horst na Vestf., 14. maja.

V četrtek, dne 8. majnika sem priromal čez Vestfalsko mejo v Osterfeld. Kraj je še vas, ki pa šteje blizu 10 tisoč katoličanov ter tri tisoč protestantov. Tukaj je največji kolodvor za prevažanje blaga v celi Nemčiji; blizu 90 železniških tirov je noč in dan zasedenih od vozov, nad 100 vlakov pa odvažata vsaki dan premož na vse strani sveta. Kdor še ni na živcih bolan, naj pride tu sem za železniškega uradnika. V nedeljo, dne 11. t. m. imeli so farno procesijo sv. Pankracija, a čudili se boste, da so imenitni gospodje s cilindri pokriti nosili nebo pri procesiji. Krasno imajo tukaj cecilijansko petje; pevci pojo povsodi brezplačno; tako je prav. Mesto cvetlice so trosile deklice med procesijo po potu pisane papirne razrezke. Dve poljski delavski društvi s 140 udi bili sta z zastavo in znaki zastopani pri procesiji. Prejšnji večer se je spovedovalo nemški, poljski, češki, slovenski in italijanski. Vsi narodi hvalijo Boga. — Od tod se je zadnji čas izselilo nekaj naših rojakov v Ameriko s trebuhom za kruhom. — V nedeljo došel sem v Horst blizu Essena. Tudi tu se je industrija zadnja leta silno raz-

vila. Vedno napravljajo nove cehe t. j. premogokopne jame; vedno stavijo nove delavske hiše. A tu sem so se razškopili Slovenci, biva jih blizu sto. Veliko delavcev se je prošli teden v jamah ponesrečilo. Pri cehi »Nordstern« 12 do 15. Ubogo ljudstvo! Prav posebno ginljivo obhajajo vsako jutro ob sedmi uri šolski otroci šmarnično pobožnost. Katoličani se pač tukaj zavedajo svoje sv. vere. — V Gladberku končam svoje delo, in nazaj grede mislim si ogledati krasno razstavo v Düsseldorfu. — Povsodi dobro, a doma vedno najbolje.

Monakovo, 22. maja.

V Gladberku na Vestfalskem je še veliko naših delavcev. Spovedal sem jih blizu 300. Kdo bi si mislil, da bodo ravno Moltkejevo ulico zasedli sami Slovenci. Plača pa se vedno bolj krči, ker so vse cehe na Vestfalskem sklenile zvezo (sindikato). Vrli tukajšnji župnik je pravi prijatelj našega ljudstva. — Mislim sem, da bodem tukaj končal svoje delo, a bil sem še klican v Schalke, ki leži v Paderbornski škofiji. Na binkoštno nedeljo ob peti uri bi moral imeti govor v katoliški društveni hiši, a prišli so razni poslušalci, Slovencev pa tukaj ni čez deset. Pač pa so bili navzoči kar trije varuhi javne varnosti s pikelhavbo; baje so prišli le iz radoved-

nosti, ker so sicer dobro vedeli, da mi je ministrstvo iz Berlina doposlalo izrecno dovoljenje pastirovanja med Slovenci. Schalke šteje sedaj čez 30 tisoč prebivalcev, je vse moderno; pred 20 leti pa še tukaj nobenega duhovnika niso imeli. — V Dortmundu, kjer je blizu polovica protestantov, pozidali so frančiškani velikansko cerkev, ki bo dne 13. junija posvečena.

Kaj pa naj poročam iz razstave v Düsseldorfu? Vsa je razdeljena v 23 skupin. Tu vidiš raznovrstne izdelke človeškega uma, a največ železa. Fricke Krupp povsodi prevladuje. Razstavil je mogočne kanone, a koj zraven pa debele jeklene plošče, katerih nobena krogla ne prebije. Kaj ne — ta Fricke je premeten! Tudi je razstavljenih cerkvenih dragocenostij iz Kolina, Ahena itd. Splošen utis razstave je, da vidiš kupe železa. Kislih obrazov pa pričakujejo brezštevilni natakariji ptujcev, katerih še ni zaradi silno slabega vremena.

Smešničar.

Judovsk samogovor. «Če bi mi Bog hotel dati 10.000 goldinarjev, rad bi dal od tega 1000 goldinarjev ubogim. Če mi pa Bog ne zaupa toliko, naj mi da vsaj 9000 gld., ostale 1000 gld. pa sam med uboge razdeli.»